A NAGYSZALONTAI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1907. ÉVI DECZEMBER HÓ 19-ÉN

NAGYSZALONTÁN TARTOTT RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(III.)

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

1908 — 143.

A NAGYSZALONTAI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1907. ÉVI DECZEMBER HÓ 19-ÉN

NAGYSZALONTÁN TARTOTT RENDKIVÜLI
KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(III.)

SZERKESZTETTE:
NAGY IMRE
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS
KIADVÁNYA.

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.
1908 — 148.

A nagyszalontai református egyházmegye 1907. évi deczember hó 19-én, Nagyszalontán tartott közgyülésének jegyzőkönyve.

III.

Jelen voltak: Balog Ambrus helyettes esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:
Dr. Márk Ferencz
Nagy Imre
Böszörményi Lajos
Csécsi Imre
Bagdi János.

Világi részről:
Benedek László
Dr. Balogh Elek
Hadházy Kálmán
Szikszai Lajos

II. Jegyzők:

Nagy Imre és Szabó István lelkészi, Hadházy Kálmán és Szabó Lajos világi részről.

III. Számvevőszéki tagok:

Dr. Szarka Sándor (e. m. ügyész is), Kassay Béla.

IV. Lelkészek:

Bódogh János bajji, Bottyán Pál belényesi, Boros Gábor árpádi, Bugyi János erdőgyaraki, Csák József komádii, Fogarassy Bálint ágyai, Gyenge János bélzerindi, Kassay Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Könyves János fenesi, Nagy Endre s.-kereszturi, Ónody Sándor m.-gyáni, Perecz István harsányi, Tóth János sonkolyosi, Szondy Géza kisperegi, Unghváry Gyula tamásdai, Vass Jenő vadászi lelkészek.

V. Tanitói testület képviselői:

Szabó Lajos, Posta Lajos.

VI. Egyházak világi képviselői:

Bereczki Imre és Balogh János Nagyszalontáról, T. Balogh Mihály Ugráról, Szabó József S.-kereszturról, Póti József Sarkadról, S. Ilyés Sándor Bélzerindről, Bálint János Kötegyánból, Sz. Vágó Sándor Vadászról, Kenderesi Sándor Tamásdáról, Ötvös Gyula Komádiból.

Balog Ambrus helyettes esperesnek „a kegyelem Istenéhez", mint minden jóknak kutfejéhez intézett buzgó alkalmi imája után, gróf Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok, mint hivatalára nézve idősebb elnök, — utalva a jelen gyülés megtartását szükségessé tevő legfontosabb tárgyra — Széll Kálmán esperes végleges lemondására — a gyülést az alkotó tagok üdvözlésével megnyitja.

101. A tanitói képviselők s az egyházak megbizott világi küldöttei neveik felolvasása után a fentirt sorrendben igazoltatnak.

102. Széll Kálmán esperes a lelkészképességi vizsgán távolléte, gróf Tisza Kálmán egyházmegyei tanácsbiró, Hunyadi László ménesgyoroki, Lengyel Imre lippai, Bodnár Lajos cserműi, Bessenyei Imre m.-sassi lelkész, Papp Imre tanitó részint betegség, részint elfoglaltatásuk miatt az egyházmegyei közgyülésen részt nem vehetnek.

Sajnálattal vétetik tudomásul.

103. Az esperes által elkészitett s a gyülés alkotó tagjai közt kiosztott tárgysorozat felolvasottnak tekintetvén, a tanácskozás sorrendjéül szolgál.

104. Olvastatott a szavazatbontó bizottság következő jegyzőkönyve az egyházmegyei világi aljegyző- s az egyházmegyei tanitóképviselők választásáról.

„Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagyszalontán, 1907 november 29-én, az egyházmegyei világi aljegyzőre és egyházmegyei 4 (négy) tanitóképviselőre beérkezett szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán és Szikszay Lajos egyházmegyei tanácsbirák.

1. sz. Elnöklő esperes üdvözölve a szavazatbontó bizottság megjelent tagjait, előterjeszti, hogy Balog Ambrus h. esperes f. hó 27-én 1517—1907. sz. a. kelt átiratában hozzá áttette azon szavazatokat, amelyek esperesi felhivás folytán az esperesi hivatalhoz

beküldettek és pedig egyházmegyei világi aljegyzőre az egyházmegye 43 egyházából, — egyházmegyei tanitóképviselőkre az egyházmegye 42 egyházából; — és felhivja a szavazatbontó bizottságot ezen szavazatok felbontására; mi is megtörténvén, kiderült, hogy

I. az egyházmegyei világi aljegyzőre az egyházmegye 43 egyházából beérkezett 60 szavazat, mind jogerős és hogy két egyházból, u. m. az árpádi és nagyzerindi egyházból nem küldetett be szavazat, tehát hiányzik két (2) szavazat.

A beérkezett 60 szavazatból:

a)	Szabó Lajos nagyszalontai ref. leánytanitó	54	szavazatot
b)	Tatár Balázs „ gimn. tanár .	5	„
c)	dr. Móczár József „ „ „ .	1	„
	összesen:	60	szavazatot

nyert, miért is Szabó Lajos nagyszalontai ref. leánytanitó, mint általános többséget nyert a nagyszalontai református egyházmegye világi aljegyzőjéül jelentetett ki.

II. Az egyházmegyei tanitóképviselőkre az egyházmegye 42 egyházából beérkezett 58 szavazat, mind jogerős és hogy 3 egyházból, u. m. az árpádi, a berekböszörményi és nagyzerindi egyházból nem küldetett be szavazat, tehát hiányzik 4 (négy) szavazat.

A beérkezett 58 szavazatból:

a)	Papp Imre komádii tanitó	58	szavazatot
b)	Mikó Márton sarkadi tanitó	54	„
c)	Posta Lajos feketegyarmati tanitó . .	54	„
d)	Szabó Lajos nagyszalontai leánytanitó	47	„
e)	Kiss István nagyszalontai leánytanitó .	12	„
f)	Hajdu József vadászi tanitó . . .	2	„
g)	Lengyel József kisperegi tanitó . . .	1	„
h)	Albert András nagyszalontai tanitó .	1	„
i)	Tóth Lajos jánosfalvai állami tanitó .	1	„
k)	Harmathi Gusztáv ugrai tanitó . . .	1	„
l)	Forrás József harsányi tanitó . . .	1	„
	összesen:	232	szavazatot

nyert, miért is

Papp Imre komádii tanitó,

Mikó Márton sarkadi tanitó,

Posta Lajos feketegyarmati tanitó,

Szabó Lajos nagyszalontai leánytanitó, — mint általános többséget nyert tanitók, a nagyszalontai református egyházmegye tanitóképviselőiül jelenttettek ki.

2. sz. Az egyházmegyei világi aljegyzőre 43 egyházból beérkezett és összeszámitott 60 szavazat 43 darabban, —

az egyházmegyei négy (4) tanitóképviselőre 42 egyházból beérkezett és összeszámitott 58 szavazat 42 darabban ezen jegyzőkönyvhöz mellékeltetett.

Kmft.

Széll Kálmán,
ref. esperes.

Böszörményi Lajos, *Hadházy Kálmán,*

Szikszay Lajos,
e. m. szavazatbontó-bizottsági tagok."

Egyházmegyénk közgyülése a szavazások eredményét, —

mely szerint Szabó Lajos nagyszalontai ref. leánytanitó általános többséggel a nagyszalontai református egyházmegye világi aljegyzőjévé választatott,

s hogy Papp Imre komádii tanitó,

Mikó Márton sarkadi tanitó,

Posta Lajos feketegyarmati tanitó,

Szabó Lajos nagyszalontai tanitó, mint általános többséget nyert tanitók, a nagyszalontai református egyházmegye tanitó-képviselőivé választattak: örvendetes tudomásul veszi.

Szabó Lajos egyházmegyei világi aljegyző az esküt leteszi s megköszönve a presbyteriumoknak az ő megválasztatásában nemcsak őt, de a tanitói testületet is kitüntető bizalmát, tiszte teljesitésének igéretével, az elnökség üdvözlése után a gyülés éljenzése mellett székét elfoglalja.

A tanitó-képviselők gyülésre meghivásával esperes megbizatik.

A számbavett szavazatok megsemmisittetnek.

105. Olvastatott az esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Egyházmegyénk legközelebbi közgyülése óta a következő fontosabb elnöki intézkedéseket tettem, melyeket bejelenteni kötelességemnek tartom.

1. Julius 12-iki elnöki felhivás szerint 706. sz. a. 45 anya-, 2 leányegyház a választók névjegyzékét 2 példányban beküldte, hitelesitettem, s az egyik példányt az egyházaknak vissza küldtem.

2. Szeptember 7. 825 sz. a. Könyves János lelkésznek rendben levő okmányai és választási jegyzőkönyve szerint az esperesi

concessát kiadtam, hogy a fenesi lelkészi állomást szept. 15-én elfoglalhassa.

3. Szeptember 8. 834. sz. a. A remetei egyház az iskolaépület használata ügyében a magyar állammal ujabb 10 évre bérszerződést kötött. Ezen szerződést láttamoztam és a főtiszteletü és méltóságos püspöki hivatalhoz megerősités végett elküldtem.

4. Szeptember 13. 874. sz. a. Tóth János lelkésznek rendben levő okmányai és választási jegyzőkönyve alapján az esperesi Concessát kiadtam, hogy a sonkolyosi lelkészi állomást szeptember 20-ik napján elfoglalhassa.

5. Szeptember 17. 889. sz. a. Antal Imre mezőgyáni tanitó jelenti, hogy őt Bihar vármegye főispánja anyakönyvvezető helyettessé kinevezte. Tudomásul vettem, de az engedélyt előzetesen kellett volna kérnie.

6. Szeptember 17. 892. sz. a. Jóváhagytam azon 2 db. kölcsönkötelezvényt, mely szerint az erdőhegyi egyház *a)* a „Magtár-alapból" 1552 K 03 fill. — *b)* a „házbérszölő-alapból" 200 K-t veszen kölcsön, mind a kettőt 1907. évi január 1. napjától számitott 5%-os kamat mellett és azon kötelezettséggel, hogy az eredeti tőkének $^1/_5$ részét az egyház évenként letörleszteni köteles, tehát 5 év alatt 1912 deczember 31-re az összes kölcsönt teljesen letörleszti.

Utasitottam a presbiteriumot és a gondnokot, hogy a törlesztésre és a kamatra szükséges összeget költségelőirányzatába évenként vegye fel és a gondnoki számadással együtt tegyen jelentést az e. m. számvevőszéknek ezen megszabott kötelességének hüséges teljesitéséről.

7. Szeptember 17. 899. sz. a. Balogh Gyula szemlaki lelkész beterjeszti a szemlaki presbiterium 170—1907. sz. határozatát, mely szerint 9 okleveles pályázó mellett Kniesel Károly beskai születésü tanitóképző intézeti 4. évi tanfolyamot végzett, de oklevéllel még nem biró ifju embert tanitóul egyhangulag megválasztották.

E. T. VI. t.-cz. 25. §-a világosan elrendeli ugyan, hogy „rendes tanitóul csak okleveles egyének alkalmazhatók". Országos törvényünk 1907. évi XXVII. t.-cz. 9. §-a szerint is „a tanitói állások csak érvényes tanitói oklevéllel biró egyénekkel tölthetők be" . . . de tekintettel arra, hogy Kniesel Károly egyszeri személyes megjelenése, a szemlaki presbiterium minden tagjának rokonszenvét annyira megnyerte, hogy őt egyhangulag megválasztották: nem éltem azon jogommal, hogy a választást teljesen megsemmisitsem, hanem egy próba évre ideiglenes minőségben Kniesel Károlyt a szemlaki tanitóságban megerősitettem.

A presbiteriumot azonban figyelmeztettem, hogy esküjöket tartsák meg; a törvény rendelkezéseinek engedelmeskedjenek; a törvénybe ütköző cselekedeteket óvatos elővigyázattal elkerülni igyekezzenek.

Kniesel Károly ezen állásában csak ugy maradhat meg, ha az oklevelet még ez évben — de legkésőbb 1908. évi julius hó 1-ig megszerzi, s azt az esperesi hivatalnak bemutatja, és ha tanitásának eredménye minden tantárgyban, de különösen a magyar nyelvben legalább is jó lesz. Ilyen feltételek alatt az esperesi felhatalmazást 900. sz. a. kiadtam.

8. Szeptember 19. 905. sz. a. Simon Imre segédlelkésznek bemutatott képesitő okmányai alapján felhatalmazást adtam, hogy Tenkén Kassay Béla lelkész mellett minden lelkészi szolgálatot jogérvényesen végezhessen és teljesithessen.

9. Szeptember 25. 927. sz. a. Fülöp Kálmán nagyzerindi tanitónak orvosi bizonyitvány alapján okt. 15-ig szabadságot adtam.

10. Szeptember 28. 932. sz. a. Szentesi Eleket a nagyszalontai presbiterium választása alapján: a központi fiuiskolai I-sö osztályu tanitói állomásán megerösitettem.

11. Szeptember 28. 933. sz. a. Szabó Lajos tanitót bemutatott oklevele és választási jegyzökönyve alapján: a nagyszalontai ref. egyház „Ercsey-iskola“ I., II. osztályu fitanitói állomáson E. T. VI. 29. §-a értelmében megerösitettem.

Azonban a választó presbiterium indokolt határozata értelmében kötelességévé tettem, hogy növendékeit az éneklésre valamelyik nagyszalontai ref. vallásu, az ének tanitásra alkalmas és képes tanitó-társával saját költségére és saját felelössége mellett tanittassa, hogy ref. egyházunk ezen fontos tantárgyában növendékei a jogosan megvárható készséget és gyakorlottságot elsajátithassák.

12. Október 1. 973. sz. a. Ladányi Károlyt, bemutatott oklevele és választási bizonyitványa alapján: a kötegyáni I., II. osztályu külső tanitói állomáson E. T. VI—29. §. értelmében megerösitettem.

13. Október 4. 989. sz. a. Nagy Sándort, ki a tanitóképző IV. évi tanfolyamát elvégezte, bemutatott bizonyitványa és választási jegyzőkönyve alapján: a tamásdai kántor-tanitóságban egy évre ideiglenesen megerösitettem. Azonban kikötöttem hogy ezen állásán csak ugy maradhat meg, ha a tanitói oklevelet legkésőbben 1908. évi julius 1-ig megszerzi, s azt az esperesi hivatalnak bemutatja.

14. Október 4. 990. sz. a. Varga Károly ágyai tanitónak beteges kedésére való tekintetből engedélyt adtam, hogy fiát ifj. Varga Károlyt, kinek tanitói oklevelét bemutatta, maga mellett a folyó 1907—8-ik iskolai évben, saját költségére és felelösségére, az egyház és a szülék minden terheltetése nélkül, segéd- és helyettes tanitóul alkalmazhassa. Ifj. Varga Károlyt felhatalmaztam, hogy édes apja megbizásából a kántortanitói állomással együtt járó minden kötelességet jogérvényesen végezhessen.

15. Október 8. 1015. sz. a. Forrás József harsányi tanitó bejelenti, hogy a postaügynökségre való kinevezést elfogadta. Tudomásul vettem.

16. Október 8. 1016. sz. a. Tatay Ambrus bajji tanitó bejelenti, hogy őt Bihar vármegye főispánja állami anyakönyvvezető helyettessé kinevezte. Tudomásul vettem.

17. október 8. 1017. sz. a. Király László erdőgyaraki tanitó bejelenti, hogy őt Bihar vármegye főispánja állami anyakönyvvezető helyettessé kinevezte. Tudomásul vettem.

18. Okt. 10. 1043. sz. a. Székely Zsuzsánna okleveles tanitónőt, bemutatott oklevele és választási bizonyitványa alapján: a bajji leánytanitói állomáson E. T. VI—29. §. értelmében megerősitettem és felhatalmazást adtam arra, hogy az állásához kötött minden szolgálatát jogérvényesen végezhesse.

19. Okt. 12. 1047. sz. a. Hevesi József nagyzerindi vegyesiskola tanitót, bemutatott oklevele és választási jegyzőkönyve alapján: a nagyzerindi, orgonistakántorsággal összekötött fitanitói állomáson, E. T. VI—29. §-a értelmében megerősitettem, s állásával együtt járó minden kötelességeinek jogérvényes teljesitésére felhatalmaztam.

20. Okt. 13. 1058. sz. a. Juhász József szemlaki volt tanitót, bemutatott szolgálati bizonyitványa és a németperegi presbiterium választása alapján, tekintettel egyfelől arra, hogy cseh nyelven értő és beszélő tanitót nehéz találni, másfelől mert Arad vármegye kir. tanfelügyelője 3401—1907. sz. értesitésében kifogást nem emel ellene: a németperegi kántortanitói állásban ideiglenesen f. 1907. évi decz. 1-ig megerősitettem. Azonban kikötöttem, hogy a presbiterium ezen állást akár pályázat, akár meghivás utján való választás által f. é. decz. 1-ig okleveles tanitóval betölteni, felelősség terhe alatt elmulaszthatatlan kötelességének tartsa.

Juhász József ideiglenesen alkalmazott tanitó pedig kántortanitói javadalmának annyi 52-ed részével tartozik végkielégités gyanánt megelégedni: ahány egész héten Németperegen szorgalmasan tanitott. Állását pedig a presbiterium felmondása után 14 nappal minden ellenvetés nélkül köteles lesz átengedni annak a tanitónak, akit ez állásra a presbiterium megválaszt.

A németperegi presbiterium nov. 22. 1499. sz. a. jelenti, hogy a tanitói állás betöltésére vonatkozó pályázati hirdetések eredménytelen volt, ez okból kérik, hogy Juhász József maradhasson ott még 1908. évi február hó 1-ig.

Megengedem, hogy Juhász József 1908. évi február 1-ig németperegen maradjon, mint ideiglenes tanitó, de már most kijelentem, hogy ez végső határidő, a további huzásba, halasztásba semmi szin alatt és semmi érvelésre bele nem egyezem. Válasszon a presbiterium megfelelő tanitót.

21. Okt. 12. 1055. sz. a. Kalkó Károly tárkányi tanitó állásáról lemond. Elbocsátó bizonyitványt kér. Szolgálati bizonyitványát nem erősitem meg, elbocsátót nem adhatok, mindaddig, mig a 45 b)

1907. számu e. m. határozat értelmében, pankotai földadó tartozását ki nem egyenliti.

22. Okt. 14. 1070. sz. a. Kovács Sándor végzett hittanhallgatót 4079—1907. sz. püspöki kibocsátás alapján felhatalmazom, hogy Körösszegapátiban Pató Károly rendes lelkész helyett és megbizásából minden lelkészi tenni valót jogérvényesen teljesithessen és végezhessen.

23. Okt. 15. 1080. sz. a. Balogh Ferencz okleveles tanitót, bemutatott oklevele, szolgálati és valasztási bizonyitványai alapján: a fenesi kántor-tanitói állomáson, E. T. VI—29. §-a értelmében, megerösitettem és felhatalmaztam állásával együtt járó kötelességeinek jogérvényes teljesitésére.

24. Okt. 16. 1110. sz. a. Minthogy főtiszteletü és méltóságos püspök ur nagyon sürgősen hivott fel arra, hogy intézkedjem a parochialis könyvtár 1906. évi 10 korona dijának az egyházkerületi pénztárba való mielőbbi befizetéséről; minthogy nagyt. Széll Kálmán esperes ur felhivására e dijakat a 7—1907. sz. a. esperesi számadás szerint 21 egyház már be is fizette: egyrészről felhivtam egyházmegyénk közigazgatási pénztárnokát, hogy a még hátralékos 24 egyház helyett fizesse be, küldje el a 240 koronát a magyar általános takarékpénztár cimére, ref. egyházi könyvtár illeték jelzéssel; másrészről körlevélben hivtam fel a gondnokokat, hogy akik még tartoznak, az egyházi könyvtár 10 kor. első évi dijat a közigazgatási költségekkel együtt f. é. decz. 1-ig egyházmegyénk pénztárnokához küldjék be. Jövőre pedig minden egyház vegye fel költségelőirányzatába a konvent által kirótt ref. egyházi könyvtár 10 K évi dijat.

25. Okt. 19. 1142. sz. a. A berekböszörményi presbiterium jelenti, hogy a gyermekbér 1 véka buza helyett 25 kgm.-ot szed be a kurátor a szülektől. Kutasi Ferencz és Asztalos Ferencz tanitó urak a maguk részére is 25 kgm.-ot követelnek minden 1 véka buza gyermekbér helyett.

Utasitottam a presbiteriumot, hogy ami a tanitó urak dijlevelében van, azt hiány nélkül, lelkiismeretesen szolgáltassa ki.

26. Okt. 23. 1182. sz. a. Boros Lajos tárkányi leánytanitónak, ki a tanitóképző II. évi tanfolyamát végezte csak el, a tárkányi presbiterium 1—1907. okt. 16. sz. határozatában foglalt választása alapján, — tekintettel 1895. évi szept. 1 óta tanusitott szorgalmára és jó magaviseletére, felhatalmazást adtam, hogy a tárkányi fitanitói állomást ideiglenesen elfoglalhassa. Ezen állomáson azonban csak ugy maradhat meg, ha a tanitói oklevelet 2 év alatt — 1909 jul. 1-ig — megszerzi. Köteleztem tehát, hogy 1908 julius 1-ig a tanitóképző III. évfolyamáról vizsgát tegyen s azt bizonyitványának bemutatásával igazolni tartozik. Az 1909. év jul. 1-ig a tanitóképző IV-ik évfolyamáról is vizsgát tenni, — a képesitő oklevelet meg-

szerezni s az esperesi hivatalnak bemutatni tartozik, mit ha elmulasztana: állásán tovább nem maradhat.

Ezen feltételek alatt felhatalmaztam állásából folyó kötelességeinek jogérvényes végzésére.

Ezen esperesi felhatalmazás kiadása után nov. 1-sö napján ajánlott levélben küldte be hozzám 30 aláiró felebbezését a Boros Lajos kántor-tanitóvá történt megválasztása ellen.

E felebbezést kiadtam nyilatkozatra a tárkányi presbiteriumnak. A presbiterium nyilatkozatát beküldte, mely szerint 9 presbiter állhatatosan megmarad a Boros Lajos kántor-tanitóvá történt megválasztása mellett, csak 2 felebbező presbiter ellenzi azt.

Ily körülmények között, a Benedek Ferencz és társai által a Boros Lajos tárkányi fitanitóvá történt megválasztása ellen emelt felebbezésnek — a hozzám beterjesztett 2—1907. nov. 17. sz. presbiteriumi határozat alapján: helyet nem adhattam s az 1182—1907. sz. felhatalmazást, melyet Boros Lajosnak adtam, az abban kikötött feltételekkel együtt változatlanul fentartottam (nov. 26. 1513. sz. a.).

27. Okt. 23. 1183. sz. a. Fekete Dezső okleveles tanitót, bemutatott oklevele, szolgálati bizonyitványa és választási jegyzőkönyve alapján: a tárkányi leánytanitóságban, E. T. VI—29. §-a értelmében, megerősitettem és felhatalmaztam, hogy állásával járó minden kötelességét jogérvényesen teljesithesse és végezhesse.

28. Nov. 2. 1301. sz. a. Lakos József nyégerfalvai volt tanitónak, ki most Szentesen községi iskolai tanitó, mert az eddig megtagadott esperesi pecsét dijat távirati utalványon megküldte: szolgálati bizonyitványát megerősitettem és az elbocsátó záradékot bizonyitványára rávezettem.

29. Nov. 13. 1450. sz. a. A nagyzerindi lelkész jelenti, hogy 1171—1907. számu meghagyásom következtében okt. 27. és november 10-ik napján presbiteri gyülést hivott össze, hogy a vegyes iskola tanitót válasszák meg, de egyetlen egy presbiter sem jelent meg. A szabályszerüen kiállitott 2 drb meghivót is beküldte, melyen a meghivott presbiterek neveik után irónnal aláirogatták a „láttam“ szót.

Minthogy a nagyzerindi presbiterium sem 1171—1907. sz., sem 1450—1907. sz. azon felhivásomnak, hogy a vegyes iskola tanitót az érvényes dijlevélben foglalt javadalmazással válassza meg — nem engedelmeskedett: E. T. VI—33. §-ában foglalt intézkedését alkalmazni kénytelen voltam s a hivatolt törvény rendelkezése értelmében Fekete Imre tanitójelöltet, ki a debreczeni tanitóképzőben a IV éves tanfolyamot elvégezte, a nagyzerindi vegyes iskola tanitójává, az érvényes dijlevélben foglalt javadalmazással a folyó 1907—8-ik tanévre, ideiglenes minőségben kineveztem.

Köteleztem a lelkészt és a gondnokot, hogy Fekete Imre tanitót hivják meg s a jól felfogott tanügy érdekében a növendékek beiskolázását s azok szorgalmatos feljárását minden igyekezetökkel elömozditani törekedjenek (nov. 22—1491).

30. Nov. 25, 1502. sz. a. A radnalippai egyháznak engedélyt adtam arra, hogy a lelkészi fizetés hátralékainak kiegyenlitésére szegény alapjából 5% mellett 700 korona kölcsönt vegyen fel.

A felvett eredeti kölcsön összeg 1/3 részét az egyház minden évben törleszteni tartozik, hogy a kölcsön legkésőbb 1910 decz. 31. vissza legyen fizetve. A gondnok minden évben számadásával együtt tegyen jelentést a számvevőszéknek, hogy az ellenőrizhesse a kölcsön feltételeinek pontos megtartását.

31. Nov. 26. 1511. sz. a. Bihar vármegye kir. Tanfelügyelője 2999—1907. sz. megkeresésében figyelmeztet, hogy a körösszegapátii egy tanitós, egy tantermes ref. iskolába 120 mindennapi tanköteles gyermek iratkozott be. Kér, hogy tegyek valami intézkedést a tanitás eredményének biztositására.

Ismerem a 120 növendék befogadására elégtelen, szük tantermet. Tudom, hogy csak egy tanitó van Apátiban. Azt is tudom, hogy uj tanterem épitéséhez készülődnek. Éppen azért a jelen helyzetben azt ajánlottam az iskolaszéknek és a presbiteriumnak, hogy intézkedjék, hogy a mostani tanévben az első osztályu növendékek csak délután, — a többiek pedig csak délelőtt járjanak iskolába. Ez csak ideiglenes, szükségből folyó intézkedés. De igy egyfelől a tanulók is inkább elférnek a szük helyiségben, másfelől a megosztás folytán annak az egy tanitónak munkája és fáradozása is több sikert igér,

32. Decz. 6. 1597. Hajdu József vadászi tanitó, mint az erdőhegyi tanitói kör elnöke tudatja, hogy az erdőhegyi tanitói kör decz. 12-én Ágyán tartja meg értekezletét s azon alkalommal Kocóh Lajos ágyai tanitó 40 éves tanitói müködéséről is megemlékeznek.

Sajnálattal tudattam, hogy nagy lekötöttségem és egészségi változásom megakadályoznak abban, hogy személyesen elmehessek: épen azért csak néhány sorban, de szivemből kivánok Kocóh Lajos tanitó urnak 40 éves tanitói müködése alkalmából a gondviselő jó Istentől minden testi és lelki áldást.

Egyházmegyénk közgyülését kérem, hogy vegye tudomásul itt elősorolt elnöki intézkedéseimet s amennyiben törvénybe nem ütköznek, vagy a fénforgó körülmények által megokoltak, hagyja jóvá.

Mély tisztelettel vagyok

Sarkad, 1907. évi deczember hó 14-ik napján.

Balogh Ambrus,
h. esperes.

Egyházmegyénk közgyülése ezen esperesi intézkedéseket általában jóváhagyó tudomásul veszi és megerősiti; külön kiemelvén a következőket:

1. Antal Imre mezőgyáni tanitónak állami anyakönyvvezetőhelyettessé történt kineveztetését utólagosan jóváhagyja; de e felmerült eset alkalmával hivatkozva az E. T. VI. t.-cz. 39. §-ának eme rendelkezésére: „A tanitó . . . . a tanitóság mellett — egyházi hatóságainak engedélye nélkül — semminemü mellékfoglalkozást nem vállalhat“: egyrészről felhivja egyházmegyénk református jellegü tanitóit, hogy hasonló esetekben egyházi felsőbbségük előzetes engedélyének kieszközlését el ne mulasszák; másrészről megkeresi Bihar és Arad vármegye főispáni hivatalait, hogy reformált egyházunk tanitóinak állami funkcziók teljesitésére jogositó kinevezését — a fentebb hivatolt §. értelmében — az illető tanitók egyházi hatóságának engedélyétől tegyék függővé.

2. Az erdőhegyi egyház presbiteriumát kötelezi, hogy az egyház saját kezelése alatt álló „magtár-alap“-ból 1552 kor. 03 f. és a házbérszőlő-alap“-ból 200 kor., tehát összesen 1752 kor. 03 f. 5%-os s 5 év alatti visszafizetés kötelezettsége mellett felvett házi kölcsönnek pontos törlesztéséről gondoskodjék s ennek megtörténtéről a gondnoki számadás kapcsában a számvevőszék utján egyházmegyénk közgyüléséhez évenként tegyen jelentést.

3. Sürgősen felhivja egyházmegyénk közgyülése azon egyházak presbiteriumait, melyek a lelkészi könyvtár első évi díját még mindeddig nem fizették be, hogy e tartozásaikat a lehető legrövidebb idő alatt küldjék be az egyházmegye pénztárnokához.

4. A radnalippai egyház presbiteriumát kötelezi, hogy a lelkészi fizetés hátralékainak kiegyenlitésére a sáját „szegény-alap“-jából 5%-os kamat s 3 évi visszafizetés kötelezettsége mellett felvett 700 kor. kölcsönösszegnek pontos törlesztéséről gondoskodjék s ennek megtörténtéről a gondnoki számadás kapcsában a számvevőszék utján egyházmegyénk közgyüléséhez évenként tegyen jelentést.

5. A szemlaki, németperegi, tárkányi (fi) tanitói választásokra és a nagyzerindi kinevezésre, ugyszintén a körösszegapátii tanitási rend megszabására vonatkozó elnöki intézkedéseket — melyeket a fenforgó helyi körülmények teljesen indokolnak — egyház-

megyénk közgyülése külön is jóváhagyja és megerösiti.

6. Végül Kocóh Lajos ágyai tanitóhoz az ő 40 éves tanitói müködése alkalmából küldött esperesi meleghangu üdvözlethez egyházmegyénk közgyülése is — a régi hü munkás érdemeinek kiemelése mellett -- igaz és öszinte örömmel csatlakozik.

106. Balogh Ambrus helyettes esperes beterjeszti következő számadását az 1907 szept. 10-től 1907 deczember 11-ig továbbitott pénzekről:

Balog Ambrus h. esperes számadása

1907. szept. 10-től 1907 deczember 11-ig.

				K f	K f
Oktobr.	10	Állams. a sarkadv. tkptárból	888/1	1964·—	— —
„	„	„ időközi kamata . . .	„	5·—	— —
„	„	Egyh. m. l. gy. i. pénzt. áll. s.	2	—·—	1208·31
„	„	„ „ portó . . .	3	—·—	— ·69
„	„	Áll. s. Bostyán Pál belényesi lelkésznek	4	—·—	100·—
„	15	„ Csermői egyh. községnek	5	—·—	200·—
„	„	„ Szinnyei l. „ „	6	—·—	100·—
„	„	„ Gyoroki „ „	7	—·—	100·—
„	18	„ Radnalippai egyh. „	8	—·—	200·—
„	„	„ Simay L. m.-csékei elők.	9	—·—	50·—
„	26	„ Feketetóti egyh. közs.-nek	10	—·—	5·—
„	„	„ Remetei „ „	11	—·—	5·—
Novemb.	2	Ehker. ptól b. Baldácsi a. jutalék	1348/1	101·60	— ·—
„	„	B. Baldácsi a. ·/. E. m. l. gy. i. pénztárnak	2	—·—	86·60
„	„	B. Baldácsi a. ·/. E. m. l. gy. i. pénztárnak	3	—·—	15·—
„	4	Tüzkár bizt. jutalék E. k. ptártól	1348/4	86·80	— ·—
„	„	„ „ „ E. m. közig. pénztárnak	5	—·—	86·60
„	„	Tüzkár bizt. jutalék porto .	6	—·—	—·20
				2157·40	2157·40

Sarkad, 1907 deczember hó 11-ik napján

Balog Ambrus,
h. esperes.

Helyettes esperes ezen számadások megvizsgálásával Böszörményi Lajos, Szikszay Lajos e. m. tanácsbirákat és Szabó Lajos e. m. világi aljegyzőt bizta meg, kik megbizatásuknak eleget téve

jelentik, hogy az 1907 szept. 10-től 1907 decz. 11-ig továbbitott pénzekről összeállitott számadást megvizsgálták, azt okmányokkal felszereltnek s rendben levőnek találták, miért is helyettes esperes részére a felmentvény megadását véleményezik.

Egyházmegyénk közgyülése a számadást a vizsgálók jelentése alapján jóváhagyja s Balog Ambrus helyettes esperesnek a felmentvényt a szokásos fentartással megadja, a számadási jegyzőkönyvében közé tenni s az okmányokat pedig irattárba helyezni rendeli.

107. Olvastatott a tőkesegélykérvényügyi bizottság következő jelentése:

Jegyzőkönyv;

felvétetett Nagyszalontán, az egyházmegyei közgyülés által a tőkesegély-kérvények tárgyalása végett kiküldött bizottságnak 1907 nov. 12. tartott ülésén.

Jelen vannak: Széll Kálmán esperes, elnök; Balog Ambrus h. esperes; dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Szikszay Lajos, Hadházy Kálmán, egyh.-megyei tanácsbirák, mint bizottsági tagok; Szikszay Zoltán máramaros-ugocsai e. m. esperes, mint vendég; és Szabó István e. m. lelkészi aljegyző, mint bizotts. jegyző.

1 sz. Elnöklő esperes szivélyesen üdvözölvén a megjelent tagokat, a kérvényügyi bizottság ülését megnyitja.

2. sz. Elnöklő esperes jelenti, hogy egyh.-megyénk gondnoka gróf Tisza István ur ő nagyméltósága, mint e bizottság társelnöke, másnemü elfoglaltsága miatt, ez ülésen nem vehet részt.

Tudomásul vétetik.

3. sz. Tárgyalás alá vétettek a közalapi tőkesegélyért folyamodó egyházak kérvényei a következő sorrendben:

a) A nyégerfalvai leányegyház 5014·40 kor.-ba került iskola és előkönyörgő tanitói lakás épitéséből származott s a tehetősebb egyháztagok által kölcsönvett 3760 kor. adósságának törlesztésére ugyanennyi tőkesegélyt kér 2% azaz 75·20 kor. évi törlesztési összeg kötelezettsége mellett.

Kérvényügyi bizottságunk a nyégerfalvai leányegyházat, a magyar reformátusságnak Bihar megye déli szélén fekvő ezen végvárát, — mely buzgó áldozatkészséggel s nagy magamegterhelésével egy minden tekintetben megfelelő uj iskolát s tanitói lakást épittetett, miről a beterjesztett ügyiratok tanuskodnak — rendben levő okmányai alapján a kért

3760 kor. tőkesegélyre meleg pártolással ajánlja első sorban az egyet. konvent figyelmébe; annyival is inkább, mivel nevezett leányegyház évi nem is $1^1/_2$, hanem 2%-ot ajánl fel tőketörlesztésre.

b) A belényesujlaki egyház — a már régóta rozzant, egészségi szempontból birálaton alul álló, 120 tanköteles befogadására teljesen elégtelen s hatósági bezáratással fenyegetett iskolája helyett — egy korszerü, két tanteremmel s két tanitói lakással biró, 13,080 K-ba kerülő iskolaépület emelésére 10,000 kor. tőkesegélyt kér.

Kérvényügyi bizottságunk e nemzetiségi vidéken fekvő szegény egyházunkat, — melynek tervezett iskolaépülete felállitását első rendü szükségnek tekinti — szabályszerüen felszerelt s indokolt kérvénye alapján 10,000 kor. tőkesegélyre első sorban ajánlja az egyet. konvent szives jóindulatába.

c) Az ágyai egyház a tankötelesek nagy számára való tekintettel, népiskolájának fejlesztése végett egy 5298·30 kor.-ba kerülő iskola és tanitói lakás épitése céljára — mely első izben községi segélylyel terveztetett, de e segélyt Arad m. törvényhatósága nem szavazta meg — 5000 kor. tőkesegélyt kér, melyet saját egyházfenntartási alapja előlegezne.

Kérvényügyi bizottságunk e törekvő s egyházi és iskolai czélokra tetemes áldozatokat hozott egyházunkat — a tankötelesek folyton növekvő száma által indokolt iskolaépités megvalósithatása végett, melynek községi segély utján való keresztülvitelét a törvényhatóság lehetetlenné tette — szabályszerüen kiállitott kérvénye alapján a kért 5000 kor. tőkesegélyre első sorban ajánlja az egyet. konvent jóindulatu figyelmébe.

d) A körösszegapátii egyház rozzant, tovább már tarthatatlan s hatósági bezáratással fenyegetett iskolája helyett egy 7632·02 kor-ba kerülő s minden tekintetben megfelelő uj iskola és tanitói lakás épitésére 4000 kor tőkesegélyt kér.

Kérvényügyi bizottságunk, tekintettel az iskolaépités halaszthatlan voltára, az egyház által hozott 3632·02 kor. e czélu jelentékeny áldozatra s a ref. magyarsággal majdnem egyenlő számu gör. kel. román elem fenyegető versenyére: névezett egyházat jól felszerelt kérvénye alapján a kért 4000 kor. tőkesegélyre első sorban ajánlja az egyet. konvent szives jóakaratába.

e) A feketetóti egyház hivatkozva arra, hogy az 1899-ben nyert 2000 kor. tőkesegély az egyház szükségleteinek fedezésére nem volt elegendő s most a templom- és toronytetőnek 1200 kor. költségvetés mellett eszközlendő befedetése elkerülhetlenül szükségessé vált, minek teljesithetése végett egyházhatósági engedély folytán 1000 kor. kölcsönt vettek fel: ezen drága kamatos kölcsön kifizethetése végett 1000 kor. ujabb tőkesegélyt kér.

Kérvényügyi bizottságunk ismerve a feketetóti kisdedegyház szorult anyagi helyzetét, 6—7 szerte népesebb román elemmel való küzdelmét, kevés számu tagjainak szegénységét, a templom- és toronytetőfedés sürgős voltának kiemelése mellett, szabályszerü kérvénye alapján ez egyházat készséggel ajánlja másod sorban 1000 kor. póttőkesegélyre az egyet. konvent nagybecsü figyelmébe.

f) A cserméi egyház a templom és lelkészlak épitéséből eredt s ezekre bekebelezett 1080 kor.-ra menő terhes adósságának letörlesztése végett — mivel az épitkezésre 1904-ben nyert 3000 kor. tőkesegély elégtelennek bizonyult, az egyház tagjai pedig szegénységök miatt nagyobb adóterhet hordani képtelenek — ujabb 1000 kor. póttőkesegélyben való részesittetését kéri.

Kérvényügyi bizottságunk ez idegen elemek közé ékelt, fontos missiot teljesitő, a létfenntartás nehéz küzdelmét vivó cserméi egyház kellően felszerelt kérvényét 1000 kor. ujabb tőkesegély nyujtása végett pártolólag ajánlja másodsorban az egyet. konvent szives jóindulatába.

g) A pankotai egyház lelkészlaképitésből, templom- és iskolajavitásból származott adóssága törlesztésére — az 1899-ben nyert 2600 kor. tőkesegélynek 3000 koronára leendő kiegészétéseül — 400 kor. ujabb tőkesegélyt kér.

Kérvényügyi bizottságunk — mivel nevezett egyház az egy „Jelentő-lap"-on kivül sem kérvényt, sem más szükséges mellékleteket nem terjeszt be — kénytelen e jelentő-lapot szabályszerü felszerelés végett visszajuttatni.

h) A radnalippai egyház az 1903. évben foganatositott renoválás költségeiből fennálló 471·20 korona tartozásának törleszthetése, továbbá a lelkészlak és imaház utczai részének 205 koronába kerülő s immár halaszthatatan kijavithatása végett összesen 676·20 kor. segélyt kér a közalaptól a szegény egyházak felsegitésére szánt összegből.

Kérvényügyi bizottságunk — mivel az egyházmegyei közgyüléstől egyedül a tőkesegélykérvények tárgyalására nyert megbizatást — a radnalippai egyház kérvényének, mint hatáskörén kivül állónak tárgyalására nem tartja magát illetékesnek.

4. sz. Több tárgy nem lévén, elnöklő esperes a bizottság ülését berekeszti.

K. m. f.

Jegyzette:
Szabó István,
biz. jegyző.

Hitelesitettük:
Nagyszalonta, 1907 nov. 15.
Széll Kálmán,
biz. elnök.
Böszörményi Lajos,
Hadházy Kálmán,
biz. tagok.

Egyházmegyénk közgyülése a kérvényügyi bizottság eljárását s intézkedését jóváhagyó tudomásul veszi, a maga részéről is megerősiti; e jegyzőkönyvet pedig az egyházmegyei közgyülés jegyzőkönyvében közzététetni határozza.

108. Márk Ferencz és társainak az egyházmegyei általános tisztujitás behozataláról szóló inditványát,

egyházmegyei gondnok javaslatára, mint egyházmegyénk egész egyetemét érdeklő, elvi jelentőségü, s megfontolandó javaslatot, tárgyalás és határozathozatal végett a közelebb (1908. év tavaszán) tartandó egyházmegyei közgyülés napirendjére tüzi ki egyházmegyénk közgyülése.

109. Széll Kálmán esperes a következő sorokban terjeszti be lemondását:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Mély sajnálattal jelentem be, hogy azon igéretemet, mely szerint f. évi november hó 1-én az esperesi hivatalt átveszem és annak teendőit végezem — egészségi okból nem válthattam be, — miért is hivatkozással f. é. április hó 14-én kelt lemondásomra, tisztelettel kérem a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülést, hogy engemet az esperesi teendők végzése alól véglegesen fölmenteni, — s az eképen megüresedett esperesi állás betöltésére nézve a törvényszerü intézkedést megtenni méltóztassék.

Fogadja ez alkalommal is a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés s általában a nagyszalontai református egyházmegye, ugy megtisztelő bizalmáért, mint 23 esztendőre terjedő esperesi működésem alatt tanusitott támogatásáért hálás köszönetem nyilvánitását, melynek kifejezésével, — Isten áldó kegyelmét kérve ezen egyházmegyére — vagyok

Nagyszalontán, 1907 november 28.

a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülésnek

hálára kötelezettje:

Széll Kálmán".

E lemondó nyilatkozat felolvasása után Szikszay Lajos e. m. világi tanácsbiró szót kérvén, a következő beszédet mondotta:

„Nagyméltóságu gondnok ur!

Nt. egyházmegyei közgyülés!

Amidőn nt. Széll Kálmán ur itt hagyja az esperesi széket, melyet 23 éven keresztül töltött be, lehetetlen, hogy az elválás pillanatában kissé meg ne álljunk azon határdombnál, mely bennünket a lelépő esperestől elválaszt s vissza pillantást ne tegyünk azon 23 esztendőre, mely hosszu időn keresztül az esperesi széket oly mély tudással, vallásos buzgalommal s szivbeli szeretettel — egyházmegyénk és az egész egyetemes református egyház megelégedésére töltötte be.

Hogyan tudjuk méltó kifejezésre juttatni feleletünket azon kérdésre, hogy ki volt nekünk Széll Kálmán?

Érzem csekélységemet, hogy az ő érdemeit kellőleg méltatni nem tudom, de engedjék meg nekem mégis, hogy az iránta táplált mély érzelmünket, szeretetünket és hálánkat az én gyenge nyelvem juttassa kifejezésre, habár az csak halvány árnyéka leend szivünk érzelmeinek.

Széll Kálmán majdnem félszázad óta tagja ezen egyházmegyének, mely idő alatt az ő mély tudásával, vallásos buzgalmával és szeretetével ápolta, munkálta és vezette egyházmegyénk ügyeit.

Mint nagyon ifju ember lépett ezen egyházmegye kebelébe, először mint levéltárnok, azután jegyző, majd főjegyző, gy.-intézeti pénztárnok és tanácsbiró, 1884-ben pedig az esperesi szék betöltésére hivatott el.

Bárhova állitotta őt a közbizalom, annak mindenkor teljes mértékben megfelelt, az ő vezérlő szövétneke mindig egy uton vezette őt, — szolgálni az igaz ügyet kitartással és önfeláldozással.

Mellék és személyes érdekek őt soha nem vezethették, egyedül a közérdeket, az egyház és iskolák ügyét szolgálta, hiven és igazán,

a gáncscsal soha nem törődött, a törvény és törvényerejü rendeletek megtartásának szigoru öre és végrehajtója volt.

Mindenkor a becsületes és igaz munka embere volt s ezzel szolgálta egyházmegyéje és az egész egyetemes református egyházat.

Bérre soha nem számolt, lelkiismeretének megnyugvásában találta jutalmát és abban, ha a teljesitett munkáját az egyházmegye összes alkotó tagjai megelégedéssel fogadták.

Hogy pedig a megelégedés, sőt elismerés, munkája iránt mindig meg volt, legfényesebb tanubizonysága az, hogy az ő tudását és munkásságát igénybe vette nemcsak egyházmegyénk, hanem kerületünk, konventünk és zsinatunk is, hol mindig az egyetemes református egyház haladása és felvirágzására törekedett s munkássága mindenütt elismeréssel jutalmaztatott.

Hogyne fájna hát nekünk, a hozzá legközelebb állóknak, az ő távozása? kiben egyházmegyénk csaknem egyik pótolhatatlan vezetőjét vesztette.

Kit az ember igazán tisztel, becsül és szeret, attól az elválás mindig fájó sebet ejt sziveinkben.

Azonban ezen elválásban reánk nézve van egy megnyugtató momentum is és ez az, hogy ha már elvesztjük nt. Széll Kálmán urat az esperesi székből, megmarad ő továbbra nekünk, mint a nagyszalontai református egyház egyik lelkésze s igy egyházmegyénknek alkotó tagja, hisszük és reméljük, hogy ő ezután sem fog bennünket elhagyni, bölcs tanácsaival vezetőnk leend ezután is, bátorit, ha csüggedünk, erősit, ha munkáinkban lankadunk, oktat és tanit a vallásos érzület nemes tanaira.

Kérjük tehát a távozót, hogy bölcsességét és jó indulatát tőlünk ezutánra se vonja meg s ha e tekintetben igéretét birjuk, ez teszi nekünk az elválást elviselhetővé.

Most pedig nt. egyházmegyei közgyülés ebben a reményben, a teljesitett nagy és igaz munka után engedjük el a mi nagy apostolunkat a jól megérdemlett nyugalomba az irás azon szavaival: „jól vagyon jó és hiv szolgám“ és azon hő imánkkal, hogy a mindeneket intéző gondviselés még nagyon-nagyon sokára nyujtsa azon drága életet, mely annyi és oly sok munkát végzett a mi egyházmegyénk és az egész egyetemes magyar református egyház érdekében és még nagyon sokáig szent áhitattal hallgassa e gyülekezet az ő ajkáról azon igéket, melyeket hirdet elbüvölő ékesszólásával, az Ur hatalmáról, dicsőségéről és magasztalásáról.

Kisérje a távozót a mi hálánk, tiszteletünk és szeretetünk és a végzett nagy munkáért forró köszönetünk.“

Inditványozza, hogy lemondó esperes távozását fájó szivvel vegye tudomásul közgyülésünk, lomondó és bucsulevelét egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktassa elévülhetetlen érdemeinek kiemelésével és erről őt elnökségünk utján átiratilag értesitse.

Lelkészi főjegyző meleg szivvel csatlakozik az előtte felszólalt tanácsbiró inditványához s előterjeszti javaslatait ugy a lemondás fájdalmas ténye, mint az ezzel kapcsolatos szükséges teendők tárgyában.

Gróf Tisza István egyházmegyei gondnok annak lesujtó hatása alatt, hogy az esperesi székből református egyházunknak egyik oszlopát, büszkeségét veszitjük el, ki soha nem kereste az olcsó népszerüséget, hanem mint igazi férfi, kötelességérzetét s lelkiismerete szavát követte mindenkor, csatlakozik azon édes reményhez, hogy távozó esperest — kihez hasonló férfiakra egyházunknak nagy szüksége van — sokáig megtarthatjuk még egyházi közéletünk javára, előmenetelére. A tett inditványok s javaslatok elfogadását ajánlja.

Ehhez képest kimondja egyházmegyénk közgyülése, hogy Széll Kálmán esperes lemondását fájó szivvel veszi tudomásul; lemondó levelét jegyzőkönyvébe iktatja. Hálás köszönettel emlékezik meg róla, — kit egyházmegyénk közgyülése 1884 julius 31-ik napján mint „tapasztalt, szakavatott s erélyes kormányzót“ iktatott be esperesi hivatatába (L. 74—1884. számu e. m. végzést) s ki esperesi nehéz állásában a rohamosan reá halmozott terhes kötelességeket példás pontossággal — az egyházi és iskolai ügyek virágoztatása érdekében — lankadatlan kitartással teljesitette; ki iránt elismerését és hálás köszönetét több izben nyilvánitotta (p. o. 94—1888. sz. a.) egyházmegyénk közgyülése; kinek kormányzása alatt bonyolult esetekben s nehéz körülmények között is reménnyel s nyugalommal gondolt minden egyházát szerető hitfelünk a törvény és rend fentartására; ki mindnyájunk tiszteletét s még ellenfelei elismerését is kiérdemelte; s aki esperesi terhes hivatala mellett egyházkerületünkön, az egyetemes konventen, az országos zsinaton példaszámba menő buzgó munkássággal fáradozott anyaszentegyházunk épitésén: jól kiérdemelt nyugalmába áldás-kivánások közt bocsátja egyházmegyénk közgyülése; egyszersmind erről a nyugalomra lépő esperest — Széll Kálmánt — jegyzőkönyvi kivonaton értesiteni rendeli.

110. Széll Kálmán esperes lemondását, —

engedve a szomoru kényszerüségnek, elfogadja egyházmegyénk közgyülése s azt bejelenti a főtiszteletü és méltóságos egyházkerületi elnökségnek azzal, hogy az esperesi teendők végzésével az E. T. I. t.cz.

164. §-a értelmében Balog Ambrus helyettes esperest továbbra is megbizta.

Ugyanakkor fölhivja egyházmegyénk gyülekezeteinek presbiteriumait, hogy az esperesre adott s a szavazatok számát illetőleg a 257—1902. sz. egyházkerületi végzés alapján számitandó s szabályszerüen kiállitott szavazataikat 1908. év február hó 1-sö napjáig a helyettes esperesi hivatalhoz Sarkadra küldjék be. A szavazatok felbontására s az eredmény megállapitására Balog Ambrus helyettes esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, gróf Tisza Kálmán, dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán és Szikszay Lajos egyházmegyei tanácsbirákat fölkéri, megbizván egyuttal e szavazatbontó bizottságot azzal is, hogy esetleg ujabb szavazást is rendeljen el az eredmény megállapitásáig.

111. Böszörményi Lajos inditványozza, hogy Szikszay Lajos beszéde egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétessék.

Az inditvány általános helyesléssel elfogadtatik.

112. Olvastatott a nagyszalontai egyházmegye számvevőszékének az öszi egyházmegyei gyülés által visszautasitott egyházi számadásokról szóló jelentése, mely szerint ujból beadattak:

1. a vádászi és radnalippai számadások. Mindkét egyház gondnoki és alapitványi számadásai rendben találtattak, mivel a kifogásolt tételek és a beterjesztett számadásokban helyesbittettek; a radnalippai ref. egyházi alapitványok számadásánál beterjesztett igazolványok alapján pedig az „Egyházmegyei alapitványok törzskönyvé"-ben felvett adatok kiigazittattak és pedig:

az Ezeréves-alap	5715 K 83 f-ről	5735 K 46 f-re
a szegény-alap	1142 „ 42 „	1147 „ 18 „
ellenben a temető-pénztár-alap		228 „ 64 f-ben
a templom-pénztár-alap		435 „ 17 „
a nőegyleti „ „		371 „ 27 „
az épitkezési „ „		8 „ 59 „

helyesen volt megállapitva.

A beterjesztett számadások helybenhagyását, illetve a helyesbitések tudomásulvételét javásoljuk.

2. A körösszegapátii gondnoki számadás, mely rendben találtatván, helybenhagyását javasoljuk. Azonban az alapok számadása ez alkalommal sem terjesztetvén be, annak pótlására kérjük utásitani az egyháztanácsot.

3. A berekböszörményi gondnoki számadás, melyben több tétel kifogás alá esik, igy a 184. sz. tétel bevezetése és a naplóban tör-

tént elszámolása nem egyezik meg a vonatkozó nyugtával, mivel a 32 koronával nyugtázott kiadási tétel 33 korona 84 fillérrel lett elszámolva; a 279. kiadási, továbbá a 280. és 281. sz. bevételi naplótételekre vonatkozó nyugták hiányzanak, minélfogva e számadást pótlás és kiigazitás végett visszaadatni s mivel az alapok számadása innen sem terjesztetett be, annak beadására az egyháztanácsot utasitani javasoljuk.

4. Az erdőhegyi gondnok visszautasitott számadása.

Az alapokból kivett, illetve az egyház czéljaira elköltött pénznek visszapótlására nagytiszteletü esperes ur engedélyezett az egyháznak 1752 korona 03 fillér kölcsönt és pedig a házbér- és szőlőalapból 200 koronát, a magtár-alapból 1552 korona 03 fillért oly feltétel alatt, hogy azt 5 év alatt öt egyenlő részletben, 5% kamat mellett tartoznak az alapnak felelősség terhe mellett visszafizetni.

Az alapok állagát a csatolt kimutatások igazolják.

Ezekhez jön még a nt. esperes ur által a „házbér- és szőlőalap"-ból engedélyezett 200 korona és a „magtári alap"-ból 1552 korona 03 fillér kölcsön. Igy aztán az alapok összege kitesz összesen 1906. évi decz. 31-iki zárlat szerint 16,764 korona 25 fillért.

Az 1906. évi gondnoki számadáshoz mellékelt jegyzőkönyvi kivonatban kimutatott takarékmagtári pénzalap összege kitett

az 1906. évi decz. 31-iki zárlat szerint	2246	K 55	f-t
a most kimutatott készlet kitesz . . .	662	„ 52	„
a kölcsönképen engedélyezett összeg . .	1552	„ 03	„
az alap összege kitesz	2214	K 55	f-t.

Ez az alap tehát a visszatérités után is kevesebb lesz 32 koronával.

Az egyháznak tehát ezt a hiányzó 32 koronát is pótolni kell, hogy a takarékmagtári pénzalap ne csorbuljon. Ekkor lesz az alapok teljes összege 16,796 korona 25 fillér.

A magtári alap pedig az ujabb bejelentés szerint a következőkből áll:

Készletben van	1762	liter buza
Kötvényeken elhelyezve . .	3561	„ „
Per alatt van	432	„ „
összesen	5755	liter buza.

Törölve lett, mint bevehetetlen, 846 liter.

Az egyháztanács jelenti, hogy a kint levő követeléseket ugy biztositotta, hogy két tanu által előttemezett kötvényeken ismertette el a tartozásokat pénzértékben. Ez azonban igy, biztositott tartozásnak el nem ismerhető.

A gondnoki számadáshoz a felmentvényt azon meghagyással javasoljuk, hogy a magtári pénzalapnál a kölcsönvett összeg vissza-

fizetésén kivül a még hiányzó 32 koronát is pótolják, hogy ez az alap hiányt ne szenvedjen, továbbá utasitani kérjük az egyháztanácsot, hogy a takarékmagtári kötvényeket kezesekkel is láttassa el.

Kelt Nagyszalontán, 1907 deczember 19.

Szikszay Lajos,
sz. sz. elnök.

Bagdi János, *Rácz Gyula,*

Kassay Béla,
számvevőszéki tagok.

Egyházmegyei közgyülésünk a számvevőszék javaslatait elfogadván,

1. a vadászi és radnalippai számadásokat helybenhagyja, illetve a helyesbitéseket tudomásul veszi;

2. a körösszegapáti gondnoki számadást helybenhagyja;

3. a berekböszörményi gondnoki számadást a jelzett hiányok pótlása végett visszaadja;

4. ugy a körösszegapátii, mint a berekböszörményi egyháztanácsot utasitja, hogy az alapok számadását elkészitvén, terjessze be;

5. az erdőhegyi gondnoki számadást azon meghagyással hagyja helyben, hogy a magtári pénzalapnál a kölcsön visszatéritése után is hiányzó 32 koronát pótolja, egyszersmind utasitja az egyháztanácsot, hogy a takarékmagtári kötvényeket 2—2 készfizető kezessel irassa alá.

113. Kisperegi lelkész és gondnok, hivatkozással egyházmegyénk közgyülése 80—907. számu végzésére, a presbiterium 1907. évi október hó 23-án tartott gyüléséből 66., 67., 68., 69. számok alatt hozott határozatait, ezek mellett a lelkész s három tanitó részben módositott dijleveleit terjesztik be jóváhagyás végett.

A felterjesztésben gabona megváltásról tétetik emlités, a dijlevelekben váltság a buza és árpa literenkénti 11 fill., illetőleg 8 fill. váltsága s az ennek megfelelő pénzösszeg foglaltatik, de ama határozott kijelentés, hogy az eddigi buza és árpa termékbeli fizetéseket a presbiterium megváltotta, a presbiteriumi határozatokban nem foglaltatik s mig a II-ik számu orgonosta-tanitói fizetést és a vegyes iskolatanitói fizetést megállapitó határozatokban s a vonatkozó két dijlevélben is az egyház nevében a presbiterium kötelezettséget vállal ezen tanitói fizetések pontos évnegyedenkénti előleges kiszolgáltatására, ugyanezen kötelezettség sem a lelkészi dijlevelet, sem az I-sö számu orgonista-tanitói fizetést megállapitó határozatokban, sem az ezek alapján kiállitott egyébként formaszerü dijlevelekben

nem foglaltatik. Bemutatják az egyházhatóságilag megerősitett régebbi dijleveleket is.

Az I-sö számu orgonista-kántori és tanitói fizetésbe befoglalta az egyházi jegyzői fizetést 100 koronát, temetési stólában 20 koronát s ezzel együtt ezen fizetést Szücs József részére, a föld haszonértékét 306 koronában állopitván meg, e fizetés kiteszen 1276 kor. 31 fillért, melyet Szücs József azzal fogadott el, hogy ha gabonaváltság fejében a 11, illetőleg 8 fill. kifizettetik és az egyházi jegyzőségért is a 100 korona részére kiadatik, a nagy halottak temetéséről lemond s átveszi a leányiskola vezetését.

Eddigi fizetésében tehát rövidséget nem szenved.

A II. számu orgonista-kántori és tanitói fizetésbe befoglalta az orgonista-kántorság vasárnap, ünnepnapokon és szerdai napon való teljesitéseért kikötött 300 koronát, temetési stóla fejében 40 koronát s ezzel együtt ezen fizetést Lengyel József részére az eddigi föld haszonértékét 278 kor. 80 fillérben, az ehez most adott 1 hold herés föld értékét 30 koronában állapitván meg, e fizetés kiteszen 1499 kor. 09 fillért, melyet Lengyel József azzal fogadott el, hogy ha gabonaváltság fejében a 11, illetőleg 8 fill. kifizettetik és az orgonista-kántorság nagyobb részének teljesitéseért a 300 korona részére kiadatik, az igért és a dijlevélbe is bevett 1 hold herés földdel fizetése javittatik, ő átveszi a fiu iskola vezetését.

Eddigi fizetésében tehát rövidséget nem szenved.

A vegyes iskola tanitói fizetést, mely eddig az alapitványi számadás készitéseért járó 60 koronával együtt 702 kor. 80 fillérben s külön a számadás készitéseért 60 koronában állapitotta meg, melyet Nagy Ferencz tanitó azzal fogadott el, hogy ha a gabonafizetés 11 illetve 8 fillérrel megváltatik, tüzifa váltságban 36 kor. kifizettetik, s az állam az ő fizetését 1000 koronára kiegésziti, ami már kérelmezve lett.

Lelkész fizetése annyiban szenved változást, hogy a buza és árpa literenként 11 fill., illetőleg 8 fill. váltság összege vétetett fel, egyébként az esketési, keresztelési és temetési stóla, ugy a föld fizetés jelenleg haszonértéke és a 882 évi megállapitás között van nagyobb eltérés, mit azzal indokolnak, hogy a lelkészi földek már 8 év óta a felvett haszonbéri értékben vannak kiadva és a lakás is értékelve lett.

Egyházmegyénk közgyülése a módositott tanitói dijleveleket megerősiti.

Mert a presbiteriumi határozatokban az eddigi termékbeli buza és árpa fizetés váltság összege is kitétetett, tehát kétségtelen az, hogy a kisperegi presbiterium ezen eddig természetben szolgáltatott fizetéseket megváltotta, továbbá mert a tanitók is elfogadó nyilatkozataikban ezen váltságösszeg fizetését igényelik

s Lengyel József tanitó részére is a kért 1 hold herés föld a 68—907. számu presbiteriumi végzés szerint megadatott és dijlevelébe befoglaltatott, a fizetések pontos kiadására pedig az egyházakat az Egyh. törvény kötelezi

A módositott lelkészi dijlevelet azonban ezuttal jóvá nem hagyja, mert abban a lelkészi lakás is értékelve van. Feljogositja azonban az esperesi hivatalt, hogy ha a lelkészi dijlevélből ez kihagyatik, azt egyházmegyénk nevében jóvá hagyja és megerösitse.

A dijlevelek végmegerösités végett az Egyházi törvények I. t.-cz. 67. §-a *o*) pontja értelmében a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre felterjesztendők.

114. Kisperegi lelkész és gondnok hivatkozással az egyházmegyei közgyülés 1907. évi 88. sz. végzésére, az 1907. évi deczember hó 4-én tartott presbiteri gyülésből 71. sz. a. határozatot terjeszt be jóváhagyás végett. Beterjesztik a rendkivüli adó kivetési lajstromot is, ugyanazt, melyet szeptember hó 12-én tartott közgyülésünk elé már beterjesztettek a vonatkozó presbiteri s egyházközségi közgyülési határozatokkal.

Az épületek közül a lelkészi lak vaslemezzel fedésére, a leányiskola, leánytanitói lakás, fiu-iskola és tanitói lakásban asztalos munkára, a fiuiskolában egy fal kitevésére és három darab templomajtóra Boros Dezső bádogos és Dudás János asztalos mesterektől költségvetéseket is szereztek be, sőt ezeket a presbiterium el is fogadta.

Az egyházmegyei közgyülés 88—1907. számu végzése azon részének azonban, melyben odautasittattak, hogy az Egyházi Törvények III. t.-cz. 6. 17. §-ában előirt, a rendkivüli szükségletet felölelő költségvetést elkészitsék s ugyanazt a netalán a községben nem lakó birtokosokkal közöljék s általában a 18., 19. §-ok rendelkezéseinek eleget tegyenek, most sem feleltek meg.

A presbiteri határozatban Boros Dezső bádogos ajánlatát, mely kifejezetten a lelkészi lak vas bádog fedéllel fedésére lett téve, a templom befedésére vonatkozólag is elfogadták és az egyházmegyei szakértő a □ méterenkénti 3 korona árt elfogadhatónak tartja, azonban a fekete vaspléh fedél másodszor befestésénél a jól megtört festékbe elengedhetetlenül ólompir (minium) vegyitését javasolja.

A 10 évre szándékolt rendkivüli adókulcs alapján bevehető 4209 kor. 55 fillérből a lelkészi lak és templom vas plével fedése 2646 koronát emésztene meg s a maradványból a többi egyházi épületek asztatos munkáját illetőleg a Dudás Lajos költségvetésében foglalt épület javitásokat teljesitenék.

Az egyházmegyei szakértő ezen Dudás Lajos-féle költségvetést azonban elfogadhatónak nem találja, mert a teljesitendö munkának mennyisége, milyensége, az ajtók, ablakok, iskolapadok szélessége, hosszusága, a felhasználandó anyagok milyensége körülirva nincsen.

Egyházmegyei szakértő, hogy a költségvetést elbirálhassa, tudni kivánja a padozat négyzetméterét, a párnafák, a deszka vastagságát, az iskolapadok anyagát, talpgerendái milyenségét, az ülödeszkák, a könyvtartó, irásra alkalmas felső deszkázat szélességét, az ajtók, ablakok méreteit, az anyag, a vasalás, festés pontos körülirását.

A presbiterium mindezen munka teljesitését, melyre a rendkivüli adó szükséges, csak azon esetre teljesiti, ha az egyház az egyetemes adóalapból a kért segélyt megnyerheti (1907. évi aug. hó 11-én tartott gyülés 53. sz. határozata).

Az egyházközségi közgyülés ujabban nem lett összehiva.

Egyházmegyénk közgyülése fentartva a 88—907. sz. végzésében foglaltakat, utasitja a kisperegi presbiteriumot, hogy az Egyházi Törvények III. t.-cz. 6., 17. §-ának megfelelő költségvetést készitsen el és mutasson be s mivel a tervbe vett épületjavitásokat csak azon esetre határozta, ha az egyház az egyetemes adóalapból kért segélyt megnyeri, várja be kérvénye elintézését.

Egyebekben az egyházmegyei szakértő által a bemutatott épületjavitási költségvetésekre vonatkozólag tett észrevételeket, mint a tervezet elbirálásához általában szükségeseket, a kisperegi presbiterium figyelmébe ajánlja.

115. A jegyzőkönyv hitelesitésére

Balog Ambrus helyettes esperes elnöklete alatt s a jegyzők közbejöttével dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán, Szikszay Lajos Nagyszalontán lakó tanácsbirák fölkéretnek.

A 107., 112. számokat hitelesitette a közgyülés.

A 101—105., 108—111., 115. számokat hitelesitették Nagyszalontán 1908 január 4-én: Balogh Ambrus h. esperes, Böszörményi Lajos, dr. Balogh Elek, Szikszay Lajos. A 106. számot hitelesitették Nagyszalontán 1908 január 4-én: Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán, dr. Balogh Elek, Szikszay Lajos. A 113., 114. számokat hitelesitették: Böszörményi Lajos, dr. Balogh Elek.

A 101—194., 108—111., 115. számokat jegyezte Nagy Imre lelkészi főjegyző.

A 105., 107. számokat jegyezte: Szabó István lelkészi aljegyző.

A 113., 114. számokat jegyezte: Hadházy Kálmán világi főjegyző.

A 106. számot jegyezte: Szabó Lajos világi aljegyző.

A 112. számot jegyezte: Kassay Béla számvevőszéki jegyző.

Mindezen számoknak az illető jegyzők előadói is voltak.

III.

Tárgymutató.

Imádság és a gyülés megnyitása után:

101. Gyülési képviselők igazolása N. I.
102. A megnem jelenőkről jelentés N. I.
103. A tanácskozás sorrendjének megállapitása N. I.
104. Szavazatbontó-bizottság jegyzőkönyvei N. I.
105. Esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről Sz. I.
106. Esperesi számadás Sz. L.
107. Tőkesegély-bizottság jegyzőkönyve Sz. I.
108. Inditvány a tisztujitás behozataláról N. I.
109. Széll Kálmán esperes lemondása N. I.
110. Széll Kálmán lemondása tárgyában intézkedés N. I.
111. Böszörményi Lajos Inditványa N. I.
112. Számvevőszék jelentése. K. B.
113. Kisperegi módositott dijlevelek. H. K.
114. Kisperegi rendkivüli egyháziadó kivetése. H. K.
115. Hitelesitő bizottság választása. N. I.